

Precies hoe laat generaal Winkelman 'het ontstellende bericht'¹ vernam dat de grote brug bij Moerdijk in Duitse handen gevallen was, staat niet vast. Toen hij tegen zeven uur aan het IIIde legerkorps en aan de Lichte Divisie gelastte, noordwaarts terug te gaan, was hij van de val van de Moerdijkbrug nog niet op de hoogte: in de terugtochtsroutes van de Lichte Divisie werd namelijk geen wijziging gebracht.² Daarentegen wist de commandant van het IIIde legerkorps al vóór zes uur dat de Duitsers bij de Moerdijkbrug zaten; om zes uur gaf hij namelijk het 6de grensbataljon opdracht, de brug te heroveren. Toen generaal Winkelman hieromtrent ingelicht werd (vermoedelijk enige tijd na zeven uur), was hij vol hoop dat die poging tot herovering (waaraan, naar hij vertrouwde, het Franse zevende leger steun zou kunnen verlenen) zou slagen.³ Later in die ochtend bereikte hem van de kant van een van de commandanten aan het Hollands Diep het voorstel, zowel de verkeersbrug als de spoorbrug over het Diep door artillerievuur te vernielen (het is natuurlijk de vraag of dat gelukt zou zijn) – daar werd door hem afwijzend op bescht.⁴

Gelijk gezegd: tegen zeven uur kregen IIIde legerkorps en Lichte Divisie opdracht, achter de grote rivieren terug te gaan. Dat generaal Winkelman besloot, die troepenverplaatsing onmiddellijk uit te voeren, eerder dus dan hij van plan was en zonder op de bescherming van het nachtelijk duister te wachten, was in hoofdzaak gevolg van het feit dat, naar hem bericht was, de spoorbrug bij Gennepe in Duitse handen gevallen was (hoe dat in zijn werk gegaan was, beschreven wij in ons vorig deel) en dat (daar komen wij nog op terug) een Duitse pantsertrein plus een goederentrein vol troepen via die spoorbrug de Peel-Raamstelling bij het dorp Mill doorbroken had. Al bij het begin van hun offensief hadden de Duitsers dus op één punt de Maas ver achter zich kunnen laten; men moest wel aannemen dat het bij de Peel-Raamstelling reeds in de loop van de eerste oorlogsdag tot hevige strijd zou komen. Blevén nu het gros van het IIIde legerkorps en het restant van de Lichte Divisie in Noord-Brabant staan, dan was de waarschijnlijkheid groot dat zij, misschien zelf ook al in gevechten gewikkeld (tegen de Duitsers bij Mill had men al een regiment motorrijders van de Lichte Divisie moeten inzetten), aan geen terugtocht, laat staan aan een ordelijke terugtocht zouden toekomen. Het leek de generaal van primair belang, de Waal-Linge-Merwedestelling tijdig te doen bezetten. Aan de terugtochtswegen van het IIIde

¹ H. F. M. van Voorst tot Voorst: 'Notities over de mobilisatie 1939/1940 en de meidagen 1940', a.v., dl. I b, p. 106 (verder aan te halen als H. F. M. van Voorst tot Voorst: 'Notities'). ² Nierstrasz: *Algemeen Overzicht*, p. 66. ³ Getuige H. G. Winkelman, *Enq.*, dl. I c, p. 501. ⁴ Kamerling: *Vesting Holland . . . Luchtlandings-troepen*, p. 14.